GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 22245
שם התלמיד/ה: _____

היסטוריה

שאלון 22245 (מסלול גמיש)

הוראות לנבחן

נספח: לשאלה 5 (קריקטורה)

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – לאומיות וציונות

פרק שני – המאבק על הקמת מדינת ישראל

פרק שלישי – סוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל

יש לענות על שניים מן הפרקים, ובכל פרק לבחור בשאלה אחת – (2×50) – סך הכול – 100 נקודות.

שימו לב: על תלמידי אשכול 1 לענות על פרק שני ושלישי.

על תלמידי אשכול 2 לענות על פרק ראשון ושלישי.

על תלמידי אשכול 3 לענות על פרק ראשון ושני.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: ספר הלימוד שאושר בנושא לאומיות וציונות וספר הלימוד שאושר בנושאים המאבק על הקמת מדינת ישראל וסוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל. בספרים יכולים להיות תקופות או נושאים שסומנו באמצעות מדבקות (סימניות) הבולטות מן הספר, וכן קטעים שסומנו באמצעות מדגש (מרקר) או עיפרון, אך אין להשתמש בספרים שבהם הערות בכתב.

שימו לב: בסעיפים שבהם יש להביא מקור מסֵפר הלימוד, יש לכתוב את שם ההוצאה לאור ואת מספר העמוד שבו נמצא המקור.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה. כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – לאומיות וציונות

שימו לב: פרק זה מיועד לתלמידי אשכול 2 ולתלמידי אשכול 3.
ענו על אחת מן השאלות 1–3. (50 נקודות)

1. צמיחת התנועות הלאומיות באירופה וראשית התנועה הציונית

(50 נקודות)
(ראו בנספח: דברים שנשא הרצל לפני הוועדה לענייני הגירת זרים* שהקימה ממשלת בריטניה ב־1902)

א. הסבירו כיצד התפתחויות פוליטיות, חברתיות וטכנולוגיות הובילו לצמיחתן של רוב התנועות הלאומיות באירופה במהלך המאה ה־19. בחרו במקור מספר הלימוד, והסבירו כיצד הוא מדגים את אחת ההתפתחויות האלה.

(25 נקודות)

ב. לפניכם מקור ובו דברים שנשא הרצל לפני הוועדה לענייני הגירת זרים* שהקימה ממשלת בריטניה ב־1902.

– מהו הפתרון לשאלת היהודים שהרצל מציג בקטע המקור?
הסבירו כיצד ניצל הרצל את העניין שבו דנה הוועדה כדי לשכנע את ממשלת בריטניה לתמוך בפתרון זה.
– האם לדעתכם הצליח הרצל לשכנע את ממשלת בריטניה לקדם את הפתרון שהציג לשאלת היהודים? נמקו את עמדתכם באמצעות עובדה היסטורית.

(25 נקודות)

2. מאפיינים מלכדים, דרכי פעולה של התנועות הלאומיות

(50 נקודות)
(ראו בנספח: ההכרזה משנת 1916 של מנהיגי התנועה הלאומית של אירלנד על הקמת הרפובליקה העצמאית האירית)

א. לפניכם ההכְרזה משנת 1916 של מנהיגי התנועה הלאומית של אירלנד על הקמת הרפובליקה העצמאית האירית.

– הציגו שניים מן המאפיינים המלכדים את בני אותו הלאום, שבאים לידי ביטוי בהכרזה זו.
– הסבירו כיצד אחת מדרכי המאבק של התנועות הלאומיות באירופה באה לידי ביטוי בהכרזה.

(25 נקודות)

ב. – הציגו שתי דרכי פעולה מתחומים שונים שנקט היישוב היהודי בארץ־ישראל בשנים 1881–1914 לקידום מטרות התנועה הציונית, והסבירו את החשיבות של אחת מהן לקידום מטרות אלה.
– בחרו במקור מספר הלימוד, והסבירו כיצד באה בו לידי ביטוי אחת מדרכי הפעולה שהצגתם.

(25 נקודות)

3. התנועות הלאומיות, הצהרת בלפור

(50 נקודות)

(ראו בנספח: שלוש מן התגובות על הצהרת בלפור)

א. – בחרו בתנועה לאומית שפעלה באחת מן הארצות האלה: יוון, פולין, איטליה, גרמניה, והסבירו כיצד השפיעה (עיכבה או סייעה) אחת מן המעצמות על המאבק של תנועה זו.
– הסבירו גורם אחר שהשפיע על המאבק של התנועה הלאומית שבחרתם.
(25 נקודות)

ב. לפניכם שלוש מן התגובות על הצהרת בלפור.
– הסבירו לאילו מן הדברים הנאמרים בהצהרת בלפור מתייחסת כל אחת מן התגובות.
– הסבירו סיבה אחת להבדל בין התגובות.
(25 נקודות)

פרק שני – המאבק על הקמת מדינת ישראל

שימו לב: פרק זה מיועד לתלמידי אשכול 1 ולתלמידי אשכול 3.
ענו על אחת מן השאלות 4–6. (50 נקודות)

---

4. המאבק במדיניות בריטניה בארץ־ישראל (1945–1947)

(50 נקודות)
(ראו בנספח: ועדת החקירה נתרשמה מהפרחת שממות הנגב – קטע שפורסם ביוני 1947 בעיתון "המשקיף")

א. – מדוע שינתה הנהגת היישוב היהודי בארץ־ישראל את מדיניותה כלפי בריטניה עם תום מלחמת העולם השנייה? הסבירו שתי סיבות.
– בחרו במקור מספר הלימוד, והסבירו כיצד הוא מבטא את השינוי במדיניות של הנהגת היישוב כלפי בריטניה.
(25 נקודות)

ב. לפניכם קטע שפורסם ביוני 1947 בעיתון "המשקיף". הקטע עוסק בביקור בנגב של ועדת אונסקו"פ, ועדת החקירה המיוחדת של האו"ם.
– על פי מה שלמדתם, הציגו את המטרות של המאבק של היישוב היהודי בתחום ההתיישבות בשנים 1945–1947.
– הסבירו כיצד שתיים מן המטרות האלה באות לידי ביטוי בקטע.
(25 נקודות)

5. העברת שאלת ארץ־ישראל לאו"ם

(50 נקודות)
(ראו בנספח: נספח לשאלה 5 – קריקטורה מאת לסלי אילינגוורת' שפורסמה בבריטניה בעיתון "דיילי מייל" ב־22 בספטמבר 1947)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. בנספח לשאלה זו מוצגת קריקטורה מאת לסלי אילינגוורת' שפורסמה בבריטניה בעיתון "דיילי מייל" ב־22 בספטמבר 1947.
– הסבירו איזה מן הגורמים שהובילו להחלטה של בריטניה להעביר את שאלת ארץ־ישראל לאו"ם בא לידי ביטוי בקריקטורה. בססו את תשובתכם על שני רכיבים מן הקריקטורה.
– על פי מה שלמדתם, הסבירו גורם נוסף שהשפיע על החלטה זו.
(25 נקודות)

ב. – הסבירו שני גורמים שסייעו להשיג רוב באו"ם לתמיכה בהחלטה על תוכנית החלוקה.
– הציגו סיבה שגרמה לאחת מן המדינות באו"ם להימנע או להתנגד בהצבעה על תוכנית זו.
(25 נקודות)

6. מלחמת העצמאות

(50 נקודות)
(ראו בנספח: קטע מקור מאת לוחמת הפלמ"ח הדסה אביגדורי־אבידב, ובו היא מתארת את חוויותיה במלחמת העצמאות)

א. לפניכם קטע מקור מאת לוחמת הפלמ"ח הדסה אביגדורי־אבידב, ובו היא מתארת את חוויותיה במלחמת העצמאות.
– הסבירו כיצד באים לידי ביטוי בקטע המקור המאפיינים של המלחמה בתקופה שבין מרץ 1948 ל־14 במאי 1948.
– על פי מה שלמדתם, הסבירו כיצד אחד מן המאפיינים האלה השפיע על ההחלטה להכריז על הקמת המדינה בה' באייר תש"ח (14 במאי 1948).
(25 נקודות)

ב. הציגו את המטרה המוצהרת של מדינות ערב שפלשו למדינת ישראל במאי 1948.
הסבירו מדוע הן לא הצליחו להשיג את המטרה הזאת. בססו את הסברכם על שתי עובדות היסטוריות ועל מקור מספר הלימוד.
(25 נקודות)

פרק שלישי – סוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל

שימו לב: פרק זה מיועד לתלמידי אשכול 1 ולתלמידי אשכול 2.
ענו על אחת מן השאלות 7–10. (50 נקודות)

---

7. תהליך הדה־קולוניזציה, גורל היהודים בארצות האסלאם

(50 נקודות)
(ראו בנספח: מקור 1 – מתוך נאומו של מלך בֶּלְגִיָה בודואן, מקור 2 – מתוך נאומו של פטריס לומומבה*, המנהיג הנבחר של קונגו העצמאית)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. קונגו שבאפריקה הייתה מושבה של בֶּלְגְיָה. ב־30 ביוני 1960 היא זכתה בעצמאות. לפניכם שני נאומים שנישאו בטקס הכרזת העצמאות של קונגו.
– על פי מה שלמדתם מהו תהליך הדה־קולוניזציה?
– כיצד כל אחד מן הנואמים מתאר את תהליך הדה־קולוניזציה של קונגו?
הסבירו סיבה אחת להבדל בין התיאורים בקטעי המקור (1–2). בתשובתכם התייחסו לאחד ממאפייני המקור.
(25 נקודות)

ב. – הסבירו את ההשפעה של תהליך הדה־קולוניזציה על מצב היהודים בארצות האסלאם, והציגו גורם נוסף שהשפיע בתקופה זו על מצב היהודים בארצות אלה.
– בחרו במקור מספר הלימוד, והסבירו כיצד השפעה זו באה לידי ביטוי במקור שבחרתם.
(25 נקודות)

8. עלייה וקליטה בשנות החמישים והשישים

(50 נקודות)
(ראו בנספח: קטע מישיבה של הכנסת שנערכה בתאריך 30/3/1949, ובה דנו במצבם של היהודים בארצות ערב)

א. לפניכם מקור ובו קטע מישיבה של הכנסת שנערכה בתאריך 30/3/1949. בישיבה דנו במצבם של היהודים בארצות ערב.
– על פי הקטע, מה היו הנסיבות (תנאים) שהובילו את הכנסת לערוך דיון במצבם של היהודים בארצות ערב, ומהי הקביעה של בן גוריון בנוגע למצב זה?
– על פי מה שלמדתם, הסבירו את ההשפעה של קביעה זו על מדיניות העלייה שנקטה מדינת ישראל בתקופה זו. בססו את תשובתכם על שתי דוגמאות.
(25 נקודות)

ב. קליטת "העלייה הגדולה" במדינת ישראל בשנות החמישים והשישים הייתה הישג יוצא דופן, עם זאת היבטים שונים בתהליך הקליטה עוררו ביקורת.
נמקו את שני החלקים של הטענה, בססו כל אחד מן הנימוקים באמצעות עובדות היסטוריות.
(25 נקודות)

9. מלחמת ששת הימים (1967)

(50 נקודות)
(ראו בנספח: קריקטורה מאת המאייר קריאל גרדוש (דוש) שפורסמה בעיתון מעריב ב־2 ביוני 1967)

א. לפניכם קריקטורה מאת המאייר קריאל גרדוש (דוש) שפורסמה בעיתון מעריב ב־2 ביוני 1967.
– על פי מה שלמדתם, הסבירו מה היו הנסיבות (התנאים) שגרמו לממשלת ישראל להחליט לצאת למלחמה ב־5 ביוני 1967.
– הסבירו כיצד באות לידי ביטוי בקריקטורה שתיים מנסיבות אלה.
(25 נקודות)

ב. תוצאות מלחמת ששת הימים יצרו בעיות שונות במהלך הזמן.
נמקו טענה זו באמצעות עובדות היסטוריות ובאמצעות מקור מספר הלימוד.
(25 נקודות)

10. מלחמת יום הכיפורים (1973)

(50 נקודות)
(ראו בנספח: מכתב של אזרח, שפורסם בעיתון "על המשמר" ב־25 בספטמבר 1974, כשנה לאחר מלחמת יום הכיפורים)

א. – הציגו את הגורמים שהניעו את מצרים וסוריה לצאת למלחמה נגד ישראל באוקטובר 1973.
– בחרו במקור מספר הלימוד, והסבירו כיצד הוא מבטא את אחד מן הגורמים שהצגתם.
(25 נקודות)

ב. לפניכם מכתב של אזרח, שפורסם בעיתון "על המשמר" ב־25 בספטמבר 1974, כשנה לאחר מלחמת יום הכיפורים.
– הציגו שתי תובנות (לקחים) שמחבר המכתב מציע ללמוד מן האופן שבו פרצה המלחמה ומתוצאותיה.
– על פי מה שלמדתם, בססו תובנות אלה על עובדות היסטוריות.
(25 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – המקורות

דברים שנשא הרצל לפני הוועדה לענייני הגירת זרים* שהקימה ממשלת בריטניה ב־1902

כשהייתי לפני שבע שנים בפריז, עשה עליי מצב היהודים רושם חזק... ופרסמתי חוברת בשם "מדינת היהודים".

[...]

אל נא תחשבו לי זאת ליהירות, אך כבר אז חזיתי מראש, ששאלת היהודים תתעורר גם בארץ הזאת. בחוברת "מדינת היהודים" שפרסמתי בשנת 1896 כתבתי כך:

"שאלת היהודים קיימת בכל מקום שבו חיים היהודים במספר ניכָּר, ובמקום שעדיין איננה, היא נגררת ומוכנסת כאשר היהודים מהגרים לשם. בדרך הטבע היהודים מהגרים למקומות שבהם לא רודפים אותם, אבל שם מתעוררות הרדיפות דווקא בגלל נוכחותם. ...[והן יימשכו] כל זמן שלא תיפתר שאלת היהודים באופן מדיני. היהודים האומללים נושאים איתם עתה את האנטישמיות גם לבריטניה, אחרי שכבר הביאוה לאמריקה".

[...]

פתרון שאלת היהודים תלוי בהכרה בהיותם עם ובמציאת מולדת בעבורם שתהיה מובטחת לפי משפט הכלל. יהודים יהגרו אליה מאותם חלקי עולם שבהם הם נרדפים, ויבואו לשם כאזרחים, דווקא בהיותם יהודים, ולא כזרים. תוצאת הדבר תהיה שזרם המהגרים ינטה מן הארץ הזאת [בריטניה] ומאמריקה, שבהן הם הופכים למעמסה.

[...]

יהודי מזרח אירופה אינם יכולים להישאר במקומות שבהם הם נמצאים עכשיו; לאן יצאו? אם אין רוצים בהם כאן [בבריטניה], הרי מן ההכרח הוא למצוא מקום שאליו יוכלו להגר, שאלמלא כך תתעורר הבעיה שבה אתם דנים. ...אני מציע לוועדה... שתביא בחשבון את הפתרון הזה ותצרף לו את המשקל רב הערך של חוות דעתה.

- ועדה ממלכתית שדנה בהצעה להגביל את ההגירה לבריטניה ובעיקר את הגירת היהודים ממזרח אירופה.

(מעובד על פי ת' הרצל, בפני עם ועולם, ב, הספרייה הציונית, 1961, עמ' 165–164, 170)

ההכרזה משנת 1916 של מנהיגי התנועה הלאומית של אירלנד על הקמת הרפובליקה העצמאית האירית

הרפובליקה של אירלנד*

הממשלה הזמנית

של הרפובליקה האירית

אל בני העם האירי

בנים ובנות של אירלנד: בשם אלוהים ובשם הדורות המתים שמהם קיבלה אירלנד את מסורת הלאומיות האירית העתיקה, באמצעותנו, אירלנד קוראת את בניה ובנותיה אל הדגל ויוצאת להילחם על חירותה.

משארגנה ואימנה את בניה דרך הארגון המהפכני החשאי שלה, האחווה הרפובליקנית האירית, ודרך ארגוניה הצבאיים הגלויים, המתנדבים האיריים וצבא האזרחים האירי... לאחר שהמתינה בנחישות לרגע המתאים שיתגלה, היא מנצלת עתה את הרגע הזה, ונתמכת בידי בניה הגולים שבאמריקה ובידי בעלי ברית אמיצים באירופה, אך בראש ובראשונה נשענת על כוחה שלה, והיא מכה בביטחון מלא שתנצח.

אנו מצהירים על זכותם של בני העם האירי לבעלות על אירלנד ולשליטה חופשית ובלתי מוגבלת בגורל אירלנד - זכות ריבונית ובלתי ניתנת להפקעה. הגזל הממושך של זכות זו בידי עם וממשלה זרים [אנגלייה] לא הכחיד את הזכות, ואף לא יוכל להכחידה לעולם, אלא אם כן יעלם העם האירי באופן מוחלט. בכל דור ודור טען העם האירי לזכותו לחירות לאומית ולריבונות; שש פעמים בשלוש מאות השנים האחרונות דרש זאת באמצעות נשק. בעומדנו על זכות יסוד זו, ושוב דורשים זאת בנשק אל מול העולם, אנו מכריזים בזאת על הרפובליקה האירית כמדינה ריבונית ועצמאית, ומתחייבים להקדיש את חיינו ואת חיי חברינו לנשק למען חירותה, רווחתה והעלאת קרנה בין העמים.

הרפובליקה האירית זכאית לנאמנותם של כל גבר אירי וכל אישה אירית, ובזאת היא תובעת נאמנות זו.

[...]

על החתום בשם הממשלה הזמנית

- כותרת זו נכתבה במקור בשפה הגאלית, השפה העתיקה של אירלנד.

(מתורגם על פי Proclamation of the Irish Republic, by Wikimedia Commons)

שלוש מן התגובות על הצהרת בלפור

התגובה של דוד בן גוריון (ניו יורק, נובמבר 1917): "הפלא הגדול קם ויהי".

התגובה של הוועד הפועל הערבי (מברק ללורד בלפור, 1925): "מדיניות הכרזת בלפור היא מוות לאומה הערבית".

התגובה של כמה אישים יהודים אמריקנים אנטי־ציונים*: "לדעתנו חשד לנאמנות כפולה משתמע בהכרח... מהקמת מדינה ריבונית ליהודים בארץ־ישראל".

- מתוך הצהרה שמסרו בשנת 1919 ה' ברקוביץ, מ' סניור ומ' יסטרוב לנשיא ארצות הברית וילסון.

תגובה 1: (ש' קולת [עורכת], הרעיון הציוני והקמת מדינת ישראל, כרך א', תל, תשמ"ה, עמ' 172); תגובה 2: (דאר היום, 27 פברואר, 1925); תגובה 3: (מתורגם ומעובד על פי M. Jastrow, Zionism and the Future of Palestine, The Macmillan Company, 1919, p. 154)

ועדת החקירה נתרשמה מהפרחת שממות הנגב – קטע שפורסם ביוני 1947 בעיתון "המשקיף"

ועדת החקירה נתרשמה מהפרחת שממות הנגב

עייפים ומאובקים, אבל מלאי רשמים, חזרו אתמול חברי ועדת החקירה [ועדת אונסקו"פ] מסיורם בנגב... המכוניות עשו אתמול 380 ק"מ כדי להראות לחברי הוועדה שלושה יישובים טיפוסיים בנגב - רביבים, ניר עם, וחפץ חיים... כדי להוכיח את אפשרות יישובו של הנגב בהיקף נרחב. אם לשפוט לפי התרשמויות חברי הוועדה... הרי המאמץ הצליח. השופט סנדסטרם, יושב ראש הוועדה, אמר שפיתוח הנגב הוא "מפעל כביר". הנצ'יג היוגוסלבי אמר: "זהו מפעל חלוצי של החייאת שממה בהיקפים שלא נודעו עד כה".

[...]

בשעת הארוחה בחדר האוכל של הקיבוץ הקטן [רביבים], שבו 30 חברים, בירך חבר הקיבוץ יוסל הפנר את המבקרים ואמר: "באנו לכאן בחפשנו אדמה להתיישב עליה. את האדמה מצאנו והיא טובה ופורייה מאוד. גם מים נגלה. תפקידכם הוא לאפשר לנו להביא לכאן את אחינו שיעבדו במרחבי השממה ויחיום".

...בדרך נעצרו ליד מניחי צינור המים ושמעו הסברים על מפעל זה.

(מעובד על פי המשקיף, 27 ביוני 1947)

קטע מקור מאת לוחמת הפלמ"ח הדסה אביגדורי־אבידב, ובו היא מתארת את חוויותיה במלחמת העצמאות

בירושלים יש המון פצועים ואין להם היכן לשכב. לאחר האסון בשיירת הר הצופים אין אפשרות להעבירם לבית החולים "הדסה" בהר הצופים. ...נוספו הרבה מאוד פצועים מקרבות קטמון [בירושלים]. יש גם פצועים מן הקרב על הרדאר, המצודה המבוצרת של הערבים מעל [קיבוץ] מעלה החמישה, אשר משם מתקיפים ומפגיזים תמיד את קריית ענבים ומעלה החמישה.

עתה יש עוד כעשרה ימים למועד הנקוב על ידי האנגלים ליציאתם מן הארץ. הנטייה שלהם לצאת לא מורגשת ביותר... להפך, בימים האחרונים החזירו לארץ הרבה צבא - כאילו על מנת לצאת...

הפחד העיקרי שלנו עכשיו הוא מפני הפלישה של מדינות ערב הסמוכות. הן מחכות רק ליציאת הבריטים. אומנם עד עכשיו ניצחנו, כבשנו ושמרנו על כל נקודותינו, אך עתה יעלו עלינו המונים עם נשק וציוד של טנקים ותותחים ולנו רק רובים וסטנים [תת־מקלעים]. נצטרך לתת המון קורבנות ובתוכנו הבלגן כל כך עצום.

(ה' אביגדורי־אבידב, בדרך שהלכנו, הוצאת משרד הביטחון, 1989, עמ' 107)

מקור 1 – מתוך נאומו של מלך בֶּלְגְיָה בודואן

עצמאות קונגו היא התוצר הסופי של המשימה שהחל בה המלך ליאופולד השני, האישיות יוצאת הדופן, משימה שעימה הוא התמודד בנחישות אמיצה. ...במשך 80 שנה שלחה בֶּלְגְיָה את טובי בניה למדינתכם... כשיצא המלך ליאופולד השני למשימה גדולה והיסטורית זו, הוא לא הגיע אליכם ככובש, אלא כציוויליזטור [מביא תרבות]... קונגו קיבלה מסילות רכבת... נבנו בה בתי חולים מצוידים היטב... החקלאות שופרה ונעשתה מודרנית. ערים גדולות נבנו. התנועה הגדולה לעצמאות... מצאה את ההבנה הגדולה ביותר בקרב פקידי ממשלת בֶּלְגְיָה... לנוכח הרצון המאוחד של אוכלוסיותיכם בעצמאות, לא היססנו להעניק לכם אותה. תפקידכם כעת, רבותיי, הוא להוכיח שצדקנו כשנתנו בכם אמון.

(מתורגם על פי Congolese Independence speech by King Baudouin on June 30, 1960, Wikisource)

מקור 2 – מתוך נאומו של פטריס לומומבה*, המנהיג הנבחר של קונגו העצמאית

אף על פי שעצמאות קונגו מוכרזת היום בהסכמה עם בֶּלְגְיָה... איש מקונגו לא ישכח לעולם שעצמאות זו נרכשה במאבק... שהיה מלווה בדמעות, באש ובדם, אנו גאים עד עמקי נשמתנו במאבק זה, כי הוא היה אצילי וצודק, מאבק הכרחי כדי לשים קץ לעבדות המשפילה שנכפתה עלינו בכוח. ...התנסינו בעבודת פרך בתמורה לשכר שלא אפשר לנו להשביע את רעבוננו, להתלבש כראוי, לחיות במגורים ראויים או לגדל את ילדינו כנפשות יקרות ואהובות. נאלצנו לספוג בוקר, צוהריים וערב לעג, עלבונות ומכות משום שהיינו "כושים". מי יוכל לשכוח שפנו אליו בפנייה "Tu" [פנייה מזלזלת בצרפתית, כמו לילד או לחיה], לא מתוך קרבה, אלא משום שה־"Vous" [פנייה של כבוד] - היה שמור רק לאדם הלבן?

[...]

אך אנו נבחרי העם... אומרים לכם שמעתה והלאה כל זה נגמר. ...הרפובליקה של קונגו הוכרזה, והעתיד של ארצנו האהובה נמצא כעת בידי בניה. ...אנו נשים קץ לדיכוי המחשבה החופשית ונוודא שכל האזרחים ייהנו מזכויות היסוד.

- פטריס לומומבה היה ממנהיגי תנועת המאבק לשחרור קונגו משלטון בֶּלְגְיָה.

(מתורגם ומעובד על פי P. Lumumba. The Truth about a Monstrous Crime of the Colonialists, Moscow, Foreign Languages Publishing House, 1961, pp 44–46 by Marxists Internet Archive)

קטע מישיבה של הכנסת שנערכה בתאריך 30/3/1949, ובה דנו במצבם של היהודים בארצות ערב

ראש הממשלה בן גוריון: אדוני יושב הראש, חברי הכנסת! הדאגה הרבה למצבם של יותר מרבע מיליון יהודים במדינת ערב מונעת אותי עכשיו מלמסור כאן הצהרה מפורטת בעניין זה.

[...]

מצבם של יהודי ערב הוחמר מאז פלשו צבאות ערב לארץ, ויותר מרבע מיליון יהודים נעשו בני ערובה בידי שליטי ערב, אפילו במצרים... נשלחו מאות יהודים למחנות מעצר ובתי מאסר אך ורק בגלל היותם יהודים.

הגיעו אלינו ידיעות מחרידות בייחוד על מצב היהודים בעיראק... שמועות סבלם של היהודים בארצות אלה אינן מוגזמות, והסכנה היא חמורה.

[...]

חברת הכנסת פ' אילנית: ...יש שתי דרכים בשביל להילחם על הטבת המצב. אני תומכת בהצעת חבר הכנסת ציזלינג, ולפיה ועדה מיוחדת תדון בהצעות המעשיות להצלה המתאימות למצב. עלינו לחפש כל דרך וכל פרצה להביא את היהודים לארץ. דרושה פעולה יוזמת ונועזת, כדי להגשים את הדרך העיקרית להצלה: עלייה בכל הדרכים.

(מעובד על פי "הישיבה התשע־עשרה של הכנסת הראשונה", כ"ט באדר תש"ט, ארכיון הכנסת)

מכתב של אזרח, שפורסם בעיתון "על המשמר" ב־25 בספטמבר 1974, כשנה לאחר מלחמת יום הכיפורים

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

יש להניח כי יום הכיפורים ייזכר מעתה והלאה במדינת ישראל, כיום שבו פרצה המלחמה הקשה ביותר בקורותיה של המדינה מאז מלחמת השחרור. ...עם זאת, מסמלת מלחמת יום הכיפורים אולי סיומה של תקופה. עתה ברור, כי הניצחון המזהיר של מלחמת ששת הימים עיוות במידה רבה את הפרופורציות האמיתיות בתוכנו. לאחר המלחמה האחרונה שפקדה אותנו, התברר לרובנו כי איננו "כול יכולים", וכי איננו מסוגלים להתהלך בעולם בהרגשה המלווה יוהרה...

המלחמה שפרצה לפני שנה, הייתה מלחמה שהעם לא היה מוכן לה. הופתענו מבחינה צבאית, מבחינה מדינית ומבחינה נפשית. ...דווקא משום כך, מן הראוי להדגיש את ההישג הצבאי של מלחמת יום הכיפורים, ואת יכולתו של צה"ל להעביר את המלחמה, על אף נתוני הפתיחה הנחותים יותר, אל זירת ההיערכות של האויב.

(על המשמר, 25 בספטמבר 1974)

נספח לשאלה 5 – קריקטורה מאת לסלי אילינגוורת' שפורסמה בבריטניה בעיתון "דיילי מייל" ב־22 בספטמבר 1947

תיאור הקריקטורה: על אדמה שעליה כתוב PALESTINE (בתרגום במבחן: "פלשתינה"), ובין מבנים ועצי דקל, ניצב בקבוק גדול שמעלה עשן משני צדי פיו. בתוך הבקבוק דחוסות שתי דמויות: מימין דמות של יהודי, חושף שיניים בכעס ואוחז באקדח; משמאל דמות של ערבי בכאפייה, חושף שיניים ואוחז בסכין/חרב. השתיים מאיימות זו על זו. על הבקבוק כתוב SPIRIT OF CIVIL WAR (בתרגום במבחן: "אווירה של מלחמת אזרחים"). על צוואר הבקבוק כתוב BRITISH MANDATE (בתרגום במבחן: "המנדט הבריטי"), ובפתח הבקבוק, כפקק, תקוע חייל בריטי בקסדה שפניו כועסות ומתאמצות.

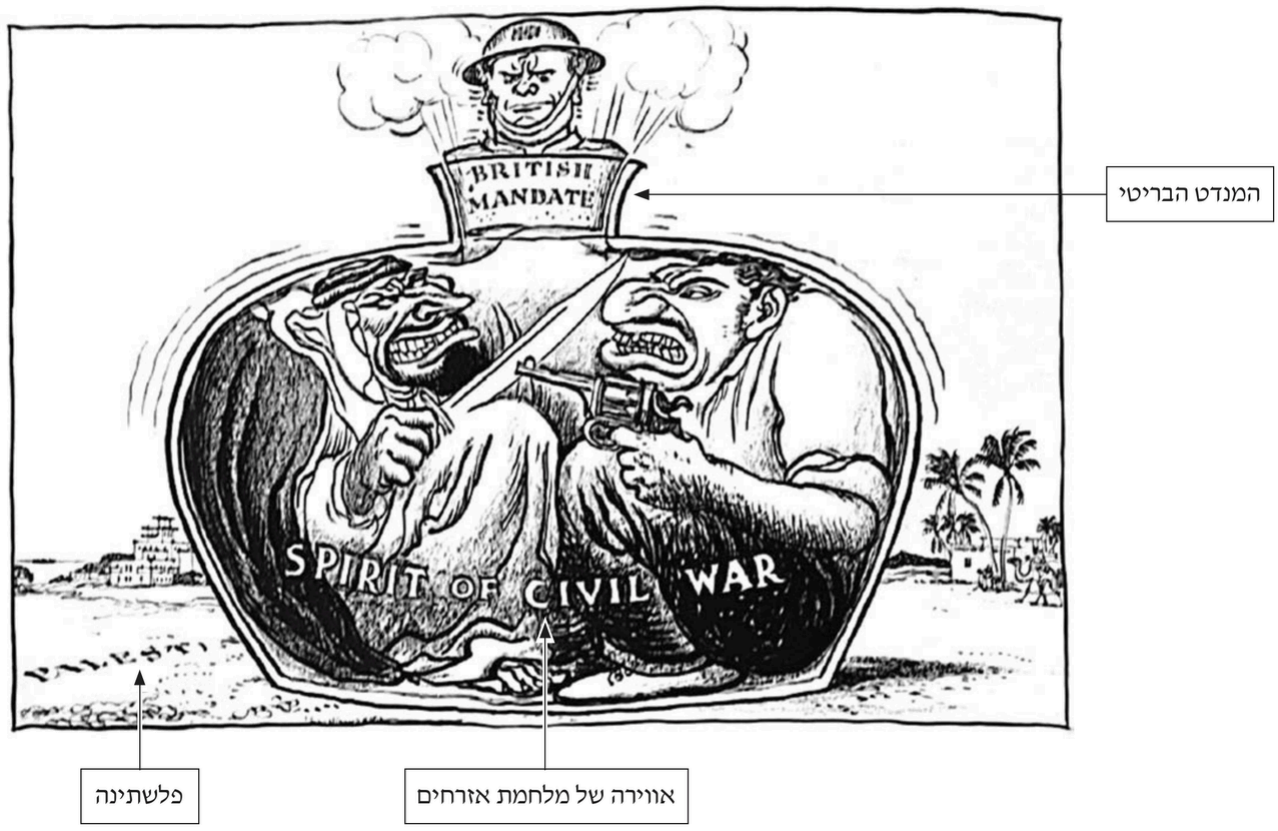

L. Illingworth, "Daily Mail", 22 September 1947, by T. Benson, Drawn to the promised land, Halban, 2024, p.) (180

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

קריקטורה מאת המאייר קריאל גרדוש (דוש) שפורסמה בעיתון מעריב ב־2 ביוני 1967

תיאור הקריקטורה: מכשיר טלפון ושפופרת ענקית. מן השפופרת יוצאת קריאה: "דיפלומאטיה", מוקפת סימני קריאה. מולה עומד נאצר, נשיא מצרים (כך מסומן בחץ במבחן), לבוש מדים ועמוס בכלי נשק (רובים, רימון), פניו אל השפופרת, עיניו עצומות והוא אוטם את אוזניו באצבעותיו. מן הצד התחתון של השפופרת יוצאת יד גדולה קפוצה לאגרוף, ועל השרוול כתוב "צה"ל". בפינה חתימת המאייר "דוש".

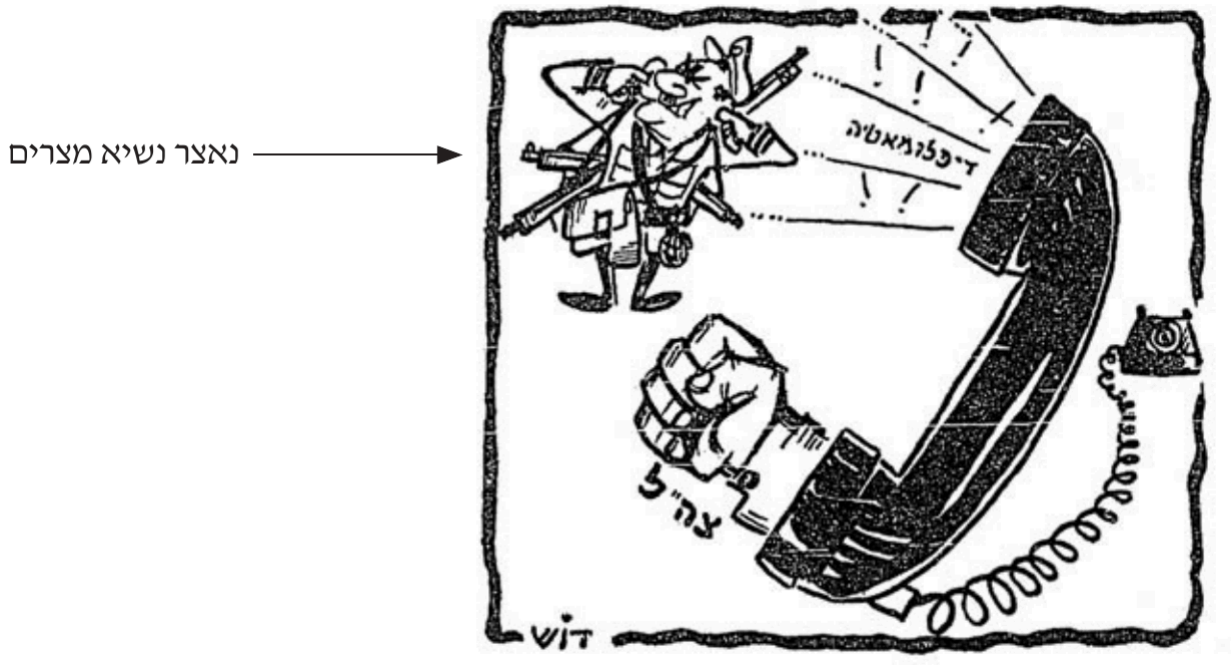

(מעריב, 2 ביוני 1967)

כל הבגרויות בהיסטוריה עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/history